

DEL C:

Verneframlegg

---

10. Vurdering av verneverdiar og brukarinteresser

Møre og Romsdal fylke og Fylkesmannen i Oppland har teke utgangspunkt i det planleggingsområdet som vart definert gjennom melding om oppstart av planarbeidet med konsekvensutgreiing ved fylkesmennes fellezbrev av 10. oktober 1997. Ein har brukt utarbeidde fa-grapportar, både med naturfaglege interesser og brukarinteresser som tema, møte i dei lokale referansegruppene, møte med aktuelle partar, synfaringar og annan kontakt som basis for arbeidet. På bakgrunn av dette har fylkesmennene gjort ei samla vurdering av verneverdiane og brukarinteressene innafor planleggingsområdet. Verneforslaget med konsekvensutgreiinga er resultatet av denne vurderinga.

I planprosessen har ein del område innafor planleggingsområdet blitt vurderte som uaktuelle å foreslå og verne etter naturvernloven. Det er forhold knytt til verneverdiar, inngrepsstatus, brukarinteresser og arronderingsmessige omsyn som har vore avgjerande for dette.

Konsekvensutgreiinga har ligge føre så tidleg at ein har kunne gjere visse tilpassingar undervegs i planarbeidet av omsyn til brukarinteresser og verneverdiar. På denne bakgrunnen, og etter samråd med kommunane, er det gjort ei rekke endringar i vernegrensene og verneforskriftene.

Dei største endringane er gjort i forhold til vernekategoriar. Varierende brukarinteresser i dei ulike områda førte til at ein tidleg i prosessen vurderte kva som var aktuell verneform. I Romsdalen og i område med aktivt brukte setrer, vart landskapsvernområde sett på som eigna verneform. Andre område med intensiv bruk blei også vurdert til ikkje å være aktuelle for ei så streng verneform som nasjonalpark. Dette galdt framfjellet mot Ottadalen frå Heggebottflyi i Skjåk kommune til Nordherad statsallmenning i Vågå kommune (foreslått som Ottadalen landskapsvernområde i verneframlegget). I området ligg det vassvegar med dammar som vert brukt av jordbruket i Ottadalen. Vedlikehald av desse anlegga krev motorferdsel i utmark, og i enkelte område bruk av gravemaskin. Det er difor konkludert med at landskapsvernområde er best eigna verneform. I forvaltninga av området må det takast omsyn til dei store kulturverdiane vassvegane har. Enkelte har vore i drift tilbake til før 1600-talet.

11. Forslag til verneområde

Det vert lagt fram 2 alternative verneframlegg:

- Alternativ A: Oppretting av ein nasjonalpark i dei sentrale fjellområda. Etablering av 6 tilgrensande landskapsvernområde.
- Alternativ B: Oppretting av eit landskapsvernområde i dei sentrale fjellområda (På same areal som nasjonalparken). Etablering av 6 tilgrensande landskapsvernområde (Dei same som i alt. A).

Verneplanområdet har ei stor variasjonsbreidde i naturforholda frå fjord til høgfjell. Også topografi og klima har stor variasjon gjennom området. Naturkvalitetane knyter seg til at området er viktig for plante- og dyrelivet. Minst 52 artar på den nasjonale raudlista for truga artar er påvist i området.

Vi finn også mange kulturminne frå veidemannskulturen, og villreinen trekkjer framleis i dei same områda der veidemannen etablerte fangstanlegga sine rett etter siste istid for 10.000 år sidan.

11.1 Forslag til oppretting av Reinheimen nasjonalpark, alternativt Reinheimen landskapsvernområde

Totalt vil verneområdet omfatte eit areal på 1937 km². Av dette er 934 km² privat og 1003 km² statsallmenning. Dette kan arealmessig bli Noregs nest største landskaps-

vernområde eller Noregs nest største nasjonalpark. Området ligg i kommunane Norddal, Rauma, Lesja, Skjåk, Lom og Vågå.

Innafor området er Sør-Noregs nest største villmarksprega naturområde på ca. 1.500 km² (område meir enn 5 kilometer frå tyngre tekniske inngrep som vegar, jernbane, kraftliner og kraftanlegg). I området er det ein verdfull villrein-stamme som skal sikrast i eit langsiktig perspektiv. I tillegg er området eit kjerneområde for fuglearter knytt til høgfjellet som fjellerke, fjæreplytt, havelle, boltit og myrsnipe. Bestanden av fjellrype er også stor, noko som gjev grunnlag for hekking av ein sårbar art som jaktfalk.

Botanisk er det stor variasjon i naturtypar. Vi finn eit stort arts mangfald, og spesielt dei austlege områda mot Slådalsvegen har ein svært verdifull fjellvegetasjon.

Den delen av området som ligg aust for Torsvatnet, er lite tilrettelagt og marknadsført for friluftsbruk. Dette har vore eit ønske frå kommunane. Denne praksisen er det ønskeleg å vidareføre uavhengig av verneform. I Tafjordfjella er det tilrettelagt for friluftsliv gjennom eit utbygd hytte- og stinett i turistforeininga sin regi.

Vassdragsnaturen er storslagen, vill og vakker med ei rekkje verneverdige kvartærgeologiske formelement. De større elvene i området som Tora, Føysa, Grøna og Lora er med på å prege landskapet. Elvene har sitt utspring under Storbreen og renn til kvar sin kant og endar

ut i Otta, Rauma og Lågen. Vassføringa i elvane er stor og gjev livsgrunnlag for ei rekkje artar på vegen fram mot hovudelva. Elvane renn uforandra gjennom landskapet over fleire mil. Det er is- og vasskapte kvartærgeologisk verneverdige område ved Spongflyi aust for Torsvatnet i Skjåk, ved Asbjørnsdalen – Horgheimsflya, i Lordalen, Vålåflyi og Vesleskjervedalen i Lesja, samt ved Grovaskardet og Alteret i Rauma.

I området er det ei rekkje kulturminne knytt til veidemannskulturen. Dette er automatisk freda kulturminne som ligg over heile det sentrale fjellområdet.

I avgrensinga av nasjonalparken (evt. landskapsvernområdet etter alt. B) har ein lagt vekt på å unngå å ta med område med større tekniske inngrep. Reguleringsmagasina Vernevatnet og Langvatnet i Rauma og Norddal kommunar er difor foreslått inkludert i Romsdalen landskapsvernområde. Vidare avventar ein kva som skjer med søknaden om kraftutbygging i Grøndalsvatnet i Norddal kommune. Dersom det vert aktuelt med utbygging her, vil vi tilrå at inntaksmagasinet og eit nærare definert område rundt dette vert teke ut av nasjonalparken/landskapsvernområdet.

11.2 Forslag til oppretting av tilgrensande landskapsvernområde

Det vert foreslått oppretta 6 landskapsvernområde i tilknytning til Reinheimen nasjonalpark/landskapsvernområde. Desse områda ligg inntil og i fortsettinga av nasjonalparken/landskapsvernområdet. Desse områda er også viktige bruksområde for villreinen, og er ein del av villreinstammen sitt samla leveområde i Reinheimen.

Brukarinteressene er derimot sterkare, og inngreppssituasjonen er meir omfattande i forhold til sentralområdet. Brukarinteressene er særleg knytte til landbruk. Innafor dei aktuelle landskapsvernområda er det dyrka areal og opparbeidde vegar av relativt god standard. Omfanget av bygningar og andre mindre anlegg er større enn i sentralområdet. Det vert foreslått regulering av bruken av bilvegane i området i perioden frå desember til mai. Reglane varierer for kvart enkelt område. Dette er delvis ei vidareføring av dagens praksis.

11.2.1 Finndalen landskapsvernområde

Forslaget utgjer eit område på 34 km² i Lom og Vågå kommunar, og omfattar ein seterdal med varierte og store verneverdiar innan vegetasjon, dyreliv, kvartærgeologi og kulturlandskap. Området er også rikt på kulturminne.

Utgangspunktet for vern er Finndalen sin store verdi som natur- og kulturmiljø knytt blant anna til ein langvarig seterbruk. Verdifullt seter- og kulturmiljø, kombinert med areal med artsrike utmarksbeite og eit tørt og kontinentalt klima, gjev dalen stor verdi som kulturlandskap.

Elvesletta representerer eit variert og interessant miljø. Denne sletta er sær eigen og er av stor regional til nasjonal verdi. Våtmarksområda langs Finna har også stor verneverdi. I dette elvelandskapet er det registrert 47 artar, av desse 17 typiske våtmarksfugl. I dalen er det også enkelte område med stor gamal furu som må sikrast som landskapselement, og viktige leveområde for andre dyr og planter.

11.2.2 Lordalen landskapsvernområde

Forslaget omfattar eit område på 22 km² i Lesja kommune. Området har eit særprega og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterhus og setervollar, vegetasjon og kulturminne utgjer ein vesentleg del av landskapet sin eigenart. Det er knytt store naturfaglege og landskapsmessige kvalitetar til Loravassdraget.

I området er det areal med fattige og middels rike barskogar, sump og myrskogar som har eit stort biologisk mangfald sett i forhold til høgda over havet.

11.2.3 Ottadalen landskapsvernområde

Forslaget omfattar eit areal på ca. 238 km² i Skjåk, Lom og Vågå kommunar. Landskapsvernområdet ligg som ei vesentleg forlenging av det sentrale fjellområdet mot sør. Området er viddeprega med ein storslått natur. I området er det ei rekke vassanlegg av stor kulturhistorisk verdi. Bruken av vassvegar og åkervatning har vore i bruk frå før 1598. Fleire gardar gjekk saman og leia vatnet frå fjellet ned til bygda gjennom anlegg grava med handemakt.

I området er det òg ei rekkje anlegg knytt til jakt og fangst på villrein. Spesielt i området ved Honnsjøen i Lom kommune er det mange slike anlegg. Villreinen brukar framleis heile området gjennom heile året. I tillegg er området viktig for ei rekkje fugleartar som står på den nasjonale raudlista. Det biologiske mangfaldet knytt til overgangen mellom fjell og skog er stort.

11.2.4 Romsdalen landskapsvernområde

Forslaget omfattar eit areal på 171 km² i Rauma og Norddal kommunar, der det aller meste ligg i Rauma. Det meste av vestsida til Romsdalen er med, og på strekninga Foss-Monge er begge sidene av dalen med, slik at Reinheimen heng saman med Dalsida landskapsvernområde aust for Romsdalen. Framlegget omfattar det trongaste partiet av Romsdalen; eit storslått landskapsrom med mykje dramatik, men også ein stor naturfagleg variasjon. Utvalde delar av Rauma elv er med, der både sakteflytande delar av elva og parti med stryk og hølar er representert. Også fleire av dei mindre sidevassdraga er med. Fleire av desse fell ned i dalen som fossar, t.d. er Brudesløret eit kjent landskapselement. Dette gjer også at verneframlegget fangar opp våtmark og flommarksområde langs elva. Ved Selen finn vi innslag av ekstremrik myr. Framlegget femnar også om både edellauvskog og gammal furuskog.

Romsdalen er registrert som eit nasjonalt viktig kulturlandskap. Det er registrert eit stort artsmangfald både på slåtteeenger i Romsdalen og beitepåverka setervollar i Brøstdalen og Vermedalen.

Dei høgareliggande delane av Romsdalen landskapsvernområde vert brukt av villreinen i Ottadalen nord. Vi foreslår å verne viktige beiteområde og trekk for villreinen. Også andre artar i høg fjellsøkosystemet er representerte i området, som jerv, kongeørn og dei 2 rypeartane.

I Romsdalen landskapsvernområde har ein særleg vurdert brukarinteresser opp mot verneverdiar. Her er naturverdiane og ulike brukarinteresser knytt tett opptil kvarandre, og det er inga naturleg avgrensing som skil desse på nokon klar måte. Dei mest bruksintensive områda er tatt ut av verneplanen gjennom ein prosess med brukarinteressene, referansegruppa og Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Landskapsvernområde er vald som verneform fordi delar av området er påverka av kraftutbygginga i Vermåa, og det går både veg og jernbane gjennom Romsdalen. I sidedalane er det private vegar og hyttefelt. Det er fast busetnad på 4 bruk i området pr. 01.01.2004, og på 2 av desse er det framleis dyrehald. Det ligg også mindre areal dyrka mark inne i framlegget fleire stader nedover Romsdalen.

Busetnaden på Skiri og Flatmark vert foreslått lagt inn i landskapsvernområdet føreset ei tilpassa forvaltning. Det er difor lagt inn ei sonering i verneforskrifta, slik at dei viktigaste landbruksareala under 200 m.o.h. mellom Lyngheim og Fossbrua har nokre eigne heimlar for oppføring av bygningar, næringsutvikling og skogsdrift. Det

er også gjort omfattande endringar av verneforskriftene blant anna i forhold til drift av kraftanlegg, moglegheiter for øvingskøyring for mellom anna hjelpekorps og seterdrift.

11.2.5 Trollstigen landskapsvernområde

Trollstigen landskapsvernområde utgjer 149 km² i Rauma og Norddal. Området omfattar fjellpartiet mellom Innfjorden og Meiadalen og områda på begge sider av RV 63 frå Meiadalen til øvre del av Isterdalen. Veganlegget over Trollstigen er med. Dette er eit kjent reisemål, og vegen som slyngar seg i 11 svingar opp fjellsida, er eit spesielt landskapselement.

Området har eit dramatisk naturlandskap med fjella rundt Isterdalen, og her er viktige kulturminne. Vi finn instruktive kvartærgeologiske avsetningar ved Slettvikane.

Her er også rike plantelokalitetar som ved Bispesvingen, og villreinen trekkjer tidvis over på vestsida av RV 63 i området.

Eit område for turistanlegg og parkering på Stigrøra vert teke ut av landskapsvernområdet for seinare utarbeiding av reguleringsplan. Eksisterande reguleringsplan for eit mindre hyttefelt ved Øvstestølen i Norddal vil framleis gjelde.

11.2.6 Tafjorden-Veltdalen landskapsvernområde

Tafjorden-Veltdalen landskapsvernområde utgjer 131 km² i Norddal og Skjåk. Området ved Veltdalsvatna er ikkje foreslått som del av landskapsvernområdet på grunn av kraftutbygging. Både vatna og kraftanlegga ligg utanfor det foreslåtte landskapsvernområdet.

Området omfattar ein variasjon frå rike edellauvskogar langs Tafjorden til høg fjellet med leveområda til villreinen i aust. Landskapsvernområdet har rike botaniske lokalitetar og ein spesiell geologi med olivinholdige bergartar. Vi finn leveområde både for raudlista sopp-, plante- og dyreartar.

Området er også viktig for friluftslivet, og Ålesund-Sunnmøre Turistforening har mykje av rutenettet sitt her. Reindalseter ligg i landskapsvernområdet.

Tafjorden-Veltdalen landskapsvernområde ligg inntil Reinheimen nasjonalpark/landskapsvernområde, og omfattar areal med ein del tekniske inngrep som er gjort ved kraftutbygginga i Tafjordfjella.

12. Forvaltning og oppsyn

12.1 Generelt om forvaltning

Ansvar for forvaltninga av verneforskriftene blir lagt til forvaltningsstyresmakta. Den rettslege kompetansen til forvaltningsstyresmakta blir fastlagt gjennom vernevedtaket/verneforskriftene.

Forvaltningsstyresmakta vil i første rekkje ha myndighet til å dispensere frå ulike forbod i verneforskriftene når det ikkje er i strid med verneformålet, og utarbeide forslag til retningslinjer for forvaltning, skjøtsel m.v. gjennom forvaltningsplanar. Andre arbeidsoppgåver vil vere knytt til administrasjon, budsjett, generell rettleiing, informasjon, oppfølging av brot på verneforskrifter, kontakt med grunneigarar og brukarar av landskapsvernområdet. Hovudutfordringa ved val av forvaltningsmodell er å finne løysningar som både kan kome i møte lokale ønskje om medverknad i forvaltninga og som samtidig sikrar ei utvikling som tek vare på formålet med opprettinga av verneområdet i tråd med gjeldande forvaltning.

Direktoratet for naturforvaltning er i dag delegert myndighet til å fastsette kven som skal forvalte verneområde etter naturvernlova. Fylkesmannen har tradisjonelt vore tillagt forvaltningsmyndigheita for verneområde i Noreg. I brev av 26.10.1998 til alle kommunar med verneområde opnar Direktoratet for naturforvaltning for at kommunane kan overta forvaltningsmyndigheita for ein del verneområde, og nokre kommunar har fått delegert denne. Det vert for tida gjennomført 4 forsøk med ulike modellar for forvaltning av store nasjonalparker og landskapsvernområde som går over kommune- og fylkesgrenser.

Det er for tidleg å vurdere om det er aktuelt med kommunal eller anna lokal forvaltning av verneområda i Reinheimen. Dette vil vere avhengig av evt. kommunal interesse, økonomiske og faglege rammevilkår m.v. Spørsmålet bør vurderast i høyringa.

12.2 Forslag til forvaltningsmodellar

Det har vore vanleg å opprette eit rådgjevande kontaktutval for forvaltninga av store verneområde. Dette sikrar kommunikasjon mot forvaltningsstyresmakta og harmonisering av forvaltninga der fleire kommunar eller fylkesmenn har forvaltninga. Samansetnaden av eit slikt kontaktutval skal vise det breie geografiske og faglege interessefeltet i området.

Den rådgjevande samarbeidsgruppa i Møre og Romsdal tilrår lokal forvaltning, og føreset at kommunane får ressursar som set dei i stand til å gjennomføre dette. Referansegruppene i Lesja, Skjåk, Lom og Vågå vil også at forvaltninga skal vere lokal.

Vi vil be om synspunkt på følgjande 3 modellar:

- A. Fylkesmannen er forvaltningsstyresmakt for nasjonalparken (Alternativ A). Det vert oppretta eit breitt samansett kontaktutval med ein rådgjevande funksjon. Kommunane får tilbod om å bli forvaltningsstyresmakt for landskapsvernområda.
- B. Fylkesmannen/kommunane er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken (Alternativ A). Modellen inneber eit delt forvaltningsansvar der fylkesmannen er forvaltningsstyresmakt for oppføring av nye tekniske anlegg og saker som skal handsamast i medhald av § 4 i verneforskrifta. Alle andre forhold som motorferdsel i utmark, tilbygg eller ombyggingar vert handsama i den einskilde kommunen. I tillegg vert det oppretta det eit breitt samansett kontaktutval med ein rådgjevande funksjon som også evaluerer forvaltninga gjennom eit årleg møte der dispensasjonspraksis vert evaluert. Kommunane får tilbod om å bli forvaltningsstyresmakt for landskapsvernområda.
- C. Kommunane får tilbod om å bli forvaltningsstyresmakt for nasjonalparken. I tillegg vert det oppretta det eit breitt samansett kontaktutval med ein rådgjevande funksjon som også evaluerer forvaltninga gjennom eit årleg møte der dispensasjonspraksis vert evaluert. Kommunane får tilbod om å bli forvaltningsstyresmakt for landskapsvernområda.

12.3 Forvaltningsplan

I den praktiske og daglige forvaltninga av verneområda vil det vere behov for ei presisering av verneforskriftene, dvs. ein plan som inneheld meir detaljerte og konkrete «køyrereglar». Ein slik plan vert kalla ein forvaltningsplan. Særleg for verneområde med mange og sterke brukarinteresser er det behov for å utarbeide slike forvaltningsplanar. Ein forvaltningsplan har til føremål å vere eit hjelpemiddel til å utdjupe og realisere formålet med vernet. Planen skal på bakgrunn av verneformålet

gje retningsliner for forvaltninga av verneområdet, blant anna med omsyn til forholdet mellom vern og bruk. Planen vil vidare gje retningsliner for forvaltningsstyresmakta når det gjeld dispensasjonspraksis. Den kan derimot ikkje opne for tiltak utover rammene som verneformålet og verneforskrifta set.

Forvaltningsplanen set mål for oppsynsverksemda og informasjonstiltak, og viser evt. skjøtselstiltak som bør gjennomførast i området. Planen skal vise grunnlaget for soneinndeling av nasjonalparken og/eller landskapsvernområda.

Forvaltningsplanen vil bli sendt på høyring samstundes med verneplanen for betre å kunne påvise verknaden av vernet. Forvaltningsplanen bør rullerast jamt, t.d. kvart 10 år. Første revidering bør skje med eit kortare intervall. Planen skal godkjennast av Direktoratet for naturforvaltning før han trer i kraft, jf. vernereglane.

12.4 Naturoppsyn og informasjon

12.4.1 Merking og skilting

Snarast mogeleg etter vernevedtak skal forvaltningsstyremakta foreta grensegang og merke opp området. Alle knekkpunkt på grensa som ikkje er trigonometriske punkt, vil bli merka med standard grensemerke (aluminiumsbolt med kule). Området vert også skilta med standard skilt der grensa kryssar vegar, stiar m.v. (DN-handbok 17-2001).

12.4.2 Informasjon

Infotavler

Det bør setjast opp informasjonstavler på strategiske og trafikksikre plassar der publikum kan bli gjort kjent med området og verneverdiane der. Slike tavler kunne t.d. plasserast:

- På Stigrøra ved Trollstigen
- På Horgheimseidet, Romsdalen
- På Øvstestølen, Valldal
- I Tafjorden, t.d. ved parkeringsplassen ved Sakariasdammen
- I Brøstdalen
- I Lordalen
- I Asbjørnsdalen
- På Slådalsvegen, t.d. ved Fauttjønna
- I Finndalen
- Ved Aursjoen
- Ved Billingen
- Ved Grotli

I tillegg kan ein plassere informasjonstavler på strategiske plassar som turistinformasjonar og sentra nede i bygdene.

Informasjonssenter

Det er ikkje planlagt noko spesielt naturinformasjonssenter for Reinheimen (DN, 1997). Vurderinga den gongen var at Reinheimen ligg tett opptil informasjonssenter for andre nasjonalparkar som Norsk Fjellmuseum (Jotunheimen nasjonalpark) i Lom og Jostedalbreen nasjonalpark-senter i Stryn. Den nettverksbaserte modellen i Nasjonalparker (Dovrefjell-Sunndalsfjella, Dovre og Rondane nasjonalparkar) har eit anna driftskonsept med små besøks-senter, m.a. på Dombås og på Otta.

Kommunane rundt Reinheimenområdet er offensive i forhold til å tenke nytt knytt til informasjon. Satsinga på reiseliv er òg ei anna enn det ein såg for seg i 1997. Erfaringane frå andre senter er at det ikkje er økonomisk grunnlag for større investeringar eller store driftskostnader, og at ein i størst mogeleg grad bør basere seg på samdrift med andre aktørar. Det må difor leggjast opp til ein heilskapleg informasjonsstrategi for Reinheimenområdet, det er naturleg at Norsk fjellmuseum får ein sentral rolle i dette. Norsk fjellmuseum har bygd opp spisskompetanse knytt til nasjonalparkinformasjon og naturinformasjon generelt. Denne kunnskapen skal nyttast i samband med å etablere eit informasjonssystem knytt til Reinheimen.

12.4.3 Naturoppsyn

Stortingsmelding nr. 62 (1991-92), «Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge», slår fast at det skal etablerast eit velkvalifisert feltapparat i nasjonalparker og andre større verneområde.

Ot. prp. nr 30 (1995-96) signaliserte behov for sterkare styring og koordinering av oppsynsverksemda, og fokuserte blant anna på at oppsynet i nasjonalparker og store verneområde bør være heiltidstilsett personell med høg kompetanse. Lov om statlig naturoppsyn vedtatt i 1996 opna for etablering av Statens naturoppsyn (SNO) frå 1997. SNO fekk hovudansvaret for oppsynsoppgåver av nasjonal karakter, m.a. oppsynet i nasjonalparker.

SNO har det overordna ansvaret for statleg naturoppsyn i alle verneområde, og er tillagt myndigheit etter naturvernlova, viltlova, friluftlova, motorferdsellova, laks- og innlandsfisklova, kulturminnelova og delar av forureiningslova. Det statlege naturoppsynet skal arbeide med førebygging av miljøkriminalitet, tilsyns- og kontrolloppgåver, informasjon og rettleiing, og kan drive med skjøtsel, registrering og dokumentasjon.

Hovudoppgåvene for framtidig statleg naturoppsyn i Reinheimenområdet kan skisserast slik:

- Halde oversikt over utviklingstendensane i bruken av området.
- Halde tilsyn/oversikt over status for natur- og kulturverdiane i området, med spesiell vekt på villrein, kulturminne og sårbare og truga artar.
- Utføre skjøtselstiltak og andre tiltak med sikte på å ta vare på naturgrunnlaget.
- Informasjon og rettleiing til brukarar/besøkande, og samarbeid med m.a. grunneigarar og rettighetshavarar.
- Kontrollere, rapportere og reagere på brot på verneforskrifta og anna lov- og regelverk.
- Føre tilsyn og utføre vedlikehald på statleg eigedom i nasjonalparken, inkludert informasjons- og oppmerksomingsmateriell.
- Skadedokumentasjonsarbeid og oppsyn med rovvilt i verneområdet og omegn.

Reinheimen er eit skadeutsett rovviltområde. SNO sitt arbeid med rovvilt generelt og med skadedokumentasjon bør difor også sjåast i samanheng med oppsynsbehovet i dei nye verneområda for å få ei samla og best mogeleg utnytting av oppsynsressursane.

SNO har i dag ingen stillingar knytt direkte til Reinheimen. Det er ei stilling i Lom med hovudansvar rovvilt og statleg naturoppsyn i eksisterande Jotunheimen nasjonalpark, men denne er fullt ut bunde til desse primæroppgåvene. Oppsynsbehovet i Reinheimen må difor vurderast uavhengig av eksisterande SNO-stillingar i området.

Reinheimen nasjonalpark/landskapsvernområde omfattar omlag 50% statsallmenning og 50% private område med Skjåk Almenning som desidert største grunneigar. Skjåk kommune og Skjåk Almenning har ei felles naturoppsynsstilling som i hovudsak har kommune- og grunneigarrelaterte utmarksoppgåver. Dei fleste fjellstyra har eigne tilsette fjelloppsyn.

Det blir viktig å få eit samla og heilskapleg statleg naturoppsyn i nasjonalparken og tilhøyrande verneområde. Det er naturleg at det i tillegg til eigne SNO-stillingar vert lagt vekt på å få eit godt samarbeid med eksisterande lokalt oppsyn for å sikre god lokal forankring og gode samarbeidsrelasjonar. Erfaringsmessig vil SNO kjøpe tenester av lokale oppsynsordningar eller engasjere lokalt personell der dette er meir aktuelt.

12.4.4 Skjøtsel

Det er store oppgåver knytt til skjøtsel i området. Dette er spesielt knytt til seterområda. Ein er nå inne i ein periode der bruken av seterområda til tradisjonell setring har vore på retur. Dette skaper nye utfordringar knytt til eit mål om å sikre biologisk mangfald og opphavleg byggeskikk i seterområda. Bygningar som er med på å prege landskapet, har i dag ingen funksjon. Dette kan til dømes vere seterfjøs som ikkje får nokon funksjon i forhold til landbruksproduksjon i framtida. Forvaltningsplanen vil gje eit oversyn over behov for skjøtsel i det enkelte området.

12.5 Reinheimen i eit regionalt reiselivsperspektiv

Ved opprettinga av Reinheimen nasjonalpark vil ein få 5 nasjonalparker (Dovrefjell-Sunndalsfjella, Dovre, Rondane, Jotunheimen og Reinheimen nasjonalparker) og fleire store landskapsvernområde i ein tenkt omkrins rundt Dombås. Avstanden til Jostedalsbreen nasjonalpark, Geiranger-Herdalen landskapsvernområde (framlegg), Breheimen/Mørkrisdalen (skal utarbeidast), Trollheimen landskapsvernområde og Forollhogna nasjonalpark med landskapsvernområde er heller ikkje stor. Ein slik konsentrasjon av nasjonalparker og store verneområde er unik, og har eit stort reiselivsmessig potensiale. Reiselivslaga i Nord-Gudbrandsdalsregionen er sjølve i gang med å utarbeida ein strategiplan, der nasjonalparker og reiseliv er eit hovudsatsingsområda.

Regionrådet i Nord-Gudbrandsdalen, Fylkesmannen i Oppland og Oppland fylkeskommune ser det som viktig at det offentlege støttar opp om denne reiselivssatsinga. Ein samarbeidsavtale mellom regionrådet i Nord-Gudbrandsdalen, reiselivslaga i Nord-Gudbrandsdalen, fylkesmannen og fylkeskommunen om ei samla reiselivsmessig satsing på nasjonalparkane er under utarbeiding. Også Statsskog og fjellstyra i Nord-Gudbrandsdalen vil bli invitert med inn i denne avtalen. Det er naturleg at dette arbeidet vert sett inn i ein større samanheng.

Det vil vere viktig at forvaltninga av Reinheimen tek omsyn til den regionale satsinga på nasjonalparker og reiseliv så langt råd er. Forvaltninga må særleg ta ansvar for å avklare kva rolle Reinheimen kan spele i ein slik samanheng, vurdert opp mot dei andre nasjonalparkane i regionen. Regjeringa har i revidert nasjonalbudsjett (St.prp. nr. 65 (2002-2003)) vist til at delar av norske nasjonalparker på visse vilkår skal kunne brukast meir i turismesamanheng, både for opphald og aktivitetar i og inntil. Anlegg og annan infrastruktur skal derimot leg-

gjast utanom. Ved denne tette samlinga av verneområde kan ein utarbeide ein samla reiselivs-/turismestrategi for fleire område, der det kan gjerast tilpassingar i høve til ulik sårbarheit og tilgjengelegheit.

Ein nasjonalpark i seg sjølv gjev ikkje auka næringsmessig utnytting. Det må vere ei ønska politisk satsing frå den enkelte kommune i samarbeid med fylkeskommunar og staten.

Reinheimen bør skjermast for tung reiselivssatsing utover dagens nivå. Området har eit sårbart dyreliv og ein bør unngå forstyrrande aktivitetar i sentralområdet.

Randsone kan i aukande grad takast i bruk også til reiseliv utan at dette treng å vere i konflikt med verneformålet for Reinheimen. Eit nasjonalparkvern tilseier at naturkvalitetane er store. Ei reiselivsutvikling må skje på ein slik måte at verneverdiane blir sikra.

Fylkesmannen i Oppland har starta arbeidet med ei sårbarheitsanalyse for nasjonalparkane i Oppland. Dette vil bli viktige føringar for framtidig forvaltning av ferdsel og aktivitetar i nasjonalparkane.